

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ เห็นไหม วันพระ วันโกน เราชาวพุทธ ถ้าพุทธที่ทะเบียนบ้าน เราก็คืออยู่แล้ว เราจะต้องไปชวนขายสิ่งใด.. การชวนขายนะ เรานั่งสมาธิ ภาวนา ก็เป็นการชวนขาย การชวนขายเป็นความเพียรชอบ การชวนขาย ความวิริยะ ความอุตสาหะ ถ้ามีการชวนขาย มีความวิริยะ ความอุตสาหะนี้ความเพียรชอบ ถ้าความเพียรไม่ชอบล่ะ การชวนขาย การวิริยะอุตสาหะในการทำสิ่งที่ไม่ดีกับตัวเอง

เวลาคนเขาทำไม่ดีกับตัวเอง เขาก็ขยันหมั่นเพียรของเขา ความขยันหมั่นเพียรของเขา เพราะเขาเห็นว่าเป็นประโยชน์ของเขา แต่เราเห็นประโยชน์ของเราไง ถ้าเห็นประโยชน์ของเรา ประโยชน์กับโลกนี้เราก็ได้หาไว้แล้ว ผู้ที่เขามีปัญญานี้เขาหาสิ่งใดไว้ เขาก็แบ่งไว้ให้ลูกหลานของเขา ว่าควรได้อย่างนี้เพื่อลูกหลานของเขาจะได้มีปัญญา ลูกหลานของเขาจะได้มีความดำรงชีวิต ลูกหลานของเขาจะได้เติบโตขึ้นมา เขาให้ไว้พอเพื่อให้ลูกหลานของเขาได้พัฒนาตัวเอง สิ่งที่ยึดถือของเขา นี่เขาทำประโยชน์ของเขา เพราะเขามีปัญญาของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เรามีพื้นฐานเป็นชาวพุทธ เราเชื่อพุทธศาสนา เจอพระก็ยกมือไหว้ทีหนึ่ง เจอพระผ่านหน้าบ้านก็ยกมือไหว้ทีหนึ่ง ก็แค่ยกมือไหว้ ยกมือไหว้ก็คือยกมือไหว้ เป็นการคารวะมันก็เป็นบุญกุศลนะ ในการคารวะ ในการนอบน้อม ในการสวนทางกัน เราหลีกเลี่ยงให้เขา ให้ทางคนนี่ก็เป็นบุญนะ เราเจอเขา เราหลีกเลี่ยงให้เขาไปก่อน อันนี้ก็เป็นบุญ

แต่ของเรานี้ ถ้าจิตใจเราไม่ทำสิ่งใดเลย เราเห็นว่าเป็นประโยชน์กับเรา นั่นคือประโยชน์กับเรา แต่เราคิดโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แต่ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้ามีใครไม่มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านก็พยายามเน้นความศรัทธาเชื่อมั่น คนที่มีความศรัทธาเชื่อมั่นนะ เวลาหลวงตาท่านทำโครงการช่วยชาติ ถ้าใครเอาไปให้ท่านมากนะ ท่านจะบอกว่า “ให้อะไรทุกวันๆ มันไม่ใช่แม่น้ำตักเอาที่ไหน

ก็ได้ นะ มันหามาด้วยความยากลำบากนะ เวลาจะให้ก็ต้องมีสติมีปัญญา ควรหรือไม่ควร ลี”

ที่เราพูดอยู่นี้ ท่านบอกเวลาท่านพูดอยู่นี้ ท่านพูดอยู่ว่าควรให้ๆ ต้องให้นี้ ท่านพูดถึงคนที่มันไม่ให้ ในสังคม เห็นไหม คนที่มันไม่ให้ก็มี คนที่มันตระหนี่ถี่เหนียวก็มี ท่านพูดถึงตรงนั้นไง แต่อ้อคนที่ เป็นธรรม อ้อโฮ.. มันแบกรับตายเลยนะ เพราะเราเป็นธรรม อยู่แล้วใช่ไหม พอท่านยังพูดถึงกระตุ้นนะ เราก็ยังชวนขวายนะ ท่านก็เตือน เห็นไหม มัชฌิมาปฏิบัติ ความพอดีนี้มันพอดีตรงไหน ถ้ามันพอดีมันก็เป็นมัชฌิมา เป็นความพอดีของคนๆ นั้น

ฉะนั้นคำว่ามัชฌิมาของเรามันจะสมควรที่ไหนละ ความมัชฌิมาของเรา เห็นไหม เราอ่อนค้อย เวลาใครปฏิบัติขึ้นมาเริ่มต้น อ้อโฮ.. จิตมันละเอียดอย่างนั้น จิตมันละเอียดอย่างนั้น แล้วจิตเมื่อก่อนมันละเอียดอยู่แล้ว ทำไมเราไม่เห็นมันละ เราไม่เห็นมันเพราะเราอยู่ในสถานที่หยาบๆ แต่พอเราละเอียดขึ้นมาว่าจิตละเอียดอย่างนั้น ละเอียดอย่างนั้น

ความละเอียดอย่างนั้น คือความดีที่ยังมีกว่านี้ ความดีที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่นะ ความดีของเราที่จะชวนขวายไปมันมีกว่านี้อีก เราเห็นว่าสมบัติพัสถานเป็นสมบัติของเรา แต่เราเห็นบ้างไหมว่าบุญกุศลนี้เป็นสมบัติของเรา.. บุญคืออะไร? บุญคือความสุขใจนะ คุณิเราได้แสวงหาเงินทองมาขนาดไหนนะ เราแสวงหาเราก็มีความสุขระดับหนึ่ง เวลาลูกหลานเรามาเยี่ยมนะ ลูกหลานเรามันมีน้ำใจถึงเรานะ มันมีความสุขกว่านั้นเยอะเลย

เวลาลูกหลานมันมาเยี่ยม ลูกหลานมันมาหาเรา พ่อแม่มีความสุขมาก มันเป็นเงินเป็นทองไหม มันไม่ใช่เงินไม่ใช่ทอง แต่มันเป็นน้ำใจนะ แต่เวลาเราว่าเราแสวงหาเงินหาทองมา เราพยายามทำหน้าที่การงานของเรา มันมีความสุขไหม.. มี! ธรรมดามันมีแน่นอนอยู่แล้ว แต่เวลาค่าของน้ำใจ เวลาคนมีน้ำใจกับเรา มีความคิดถึงเรา เห็นไหม มันมีความสุขไหม มันก็มีความสุข

นี่ก็เหมือนกัน ทรัพย์สมบัติของเรานี้มันเป็นสมบัติของโลก เห็นไหม “โลกกับธรรม” โลกนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่มีค่ามาก เวลาบอกมนุษย์มีค่ามาก ทำไมเกิดเป็นมนุษย์แล้วทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริงล่ะ เกิดมาทำไมมีแต่ความทุกข์ล่ะ?

เกิดมาเป็นมนุษย์นี่มีค่ามาก มีค่าของโลก สมบัติของโลก เห็นไหม ชีวิตนี้ บางคนเจ็บไข้ได้ป่วยเอาเงินแลกมานะ เอาเงินซื้อชีวิตไว้นะ นี่เพราะอะไร เพราะเห็นว่าชีวิตมันมีค่า เราเอาเงินซื้อชีวิตของเราตลอดเวลา แต่ถ้าเราไม่มีโรคไม่มีภัยล่ะ

“ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ”

คนที่ไม่มีโรคมีภัย เขาก็ต้องแสวงหา เขาต้องขวนขวายของเขาไป ใ้เราไม่มีโรคนี้เป็นลาภอันประเสริฐ ขนาดเกิดเป็นมนุษย์มันก็เป็นอริยทรัพย์อยู่แล้ว แล้วไม่มีโรคไม่มีภัยอีก แล้วยังอาการ ๓๒ สมบูรณ์อีก โอ๊ย.. ยังแข็งแรงอีก แล้วทำไมหัวใจมันอ่อนแอล่ะ ทำไมหัวใจมันทุกข์ล่ะ เวลาคนเขาเจ็บไข้ได้ป่วย เขายังมีความขยันหมั่นเพียร เขายังต้องมีการขวนขวายของเขา เพื่อดำรงชีวิตของเขา รอล่ะ? เราสมบูรณ์นะ เราอาการ ๓๒ สมบูรณ์ หัวใจเราก็คือสมบูรณ์นะ ทำไมจิตใจเราอ่อนแออย่างนั้น

แล้วถ้าจิตใจอ่อนแอ มันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่เราขวนขวายเอา เขาทำมาหากินกัน เขาได้เงินได้ทองมา เรามานั่งสมาธิ เดินจงกรม เราได้อะไรมา เราได้เหงื่อได้ไคลมา มันเอาอะไรเป็นสมบัติของเราล่ะ แต่ถ้าจิตเราสงบเข้ามานะ เราจะได้สมบัติของเรามา นี่สมบัติเราเกิดแล้ว โอ้โฮ.. ยิ่งจิตสงบนะ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

เวลาจิตมันสงบเข้ามาเห็นเงาของตถาคต ยังไม่เห็นตัวจริงของตถาคต พอจิตมันสงบแล้วเราขวนขวายของเรา เราจับนี้พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราเห็นใจของเรา เราเห็นพุทธะของเรา เห็นไหม แล้วพุทธะของเราจะทำความสะอาดในหัวใจของเรา พัฒนาของเราขึ้นมา นี่ไงทรัพย์เกิดขึ้น มหาศาลเลย ทรัพย์สมบัติทางโลก

สมบัตินี้เราเอาแก้วแหวนเงินทองไปแลกเปลี่ยนได้มาทั้งนั้นแหละ แต่ศีล สมาธิ ปัญญา ไม่มีใครซื้อขายได้ ใครเกิดมามีเชาว์ มีปัญญา มันจะแสวงหาของมัน ใครเกิดมา

ไม่มีเขาวัว ไม่มีปัญญาณะ ทำอะไรกัน ทำไมมันหัดจี๋เกียด ไม่ทำการทำงานเลย ทำการ
ทำงาน นี่งานอันหยาบๆ นะ ทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำ เวลานั่งเฉยๆ นั่งสมาธิเฉยๆ งานอัน
ละเอียดว่าไม่ทำ เวลาคนสงบนั่งอยู่นิ่งเลย ไอ้เรานั่งอยู่ ไอ้โฮ.. ใจร้อนนำคุณเลย แล้วมันทำ
ให้เราฟุ้งซ่าน มันทำให้เรานั่งไม่ได้นะ ตบะแตกเลย นี่ทำไมเอาไม่อยู่ละ

ถ้าเราเอาอยู่นะ ทุกคนบอกว่ารักคน ทุกคนรักคนที่สุด เห็นใหม่ ความรักคนนี่ รัก
สิ่งอื่นเท่ากับรักคนไม่มี เรารักคนของเรา เราจะทำสมบัติของเรา แล้วเราเชื่อในองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่..เชื่อ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สุข
สิ่งใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” นี่เชื่อใหม่ เราก็เชื่อ แต่ถ้าเราทำขึ้นมาเราก็บอกว่าว่างๆ ว่างๆ
อันนั้นมันสงบจริงหรือ? มันสร้างอารมณ์ว่าง นี่เวลามันฟุ้งซ่านมันก็ฟุ้งซ่านไป มันคิดให้
ว่างมันก็ว่างที่ความคิด แต่มันไม่เป็นว่างความจริง มันก็ไม่ได้คัมภีร์สมมติธรรมที่ตาม
ความเป็นจริง

“รสของธรรม ชนะซึ่งรสทั้งปวง”

เวลาใครทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบตามความเป็นจริงนะมันจะฟังใจมาก มัน
จะฟังใจมาก เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วนะ ท่านจะถูกขึ้นมา
กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า นั่นกราบอะไรละ กราบคุณธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า คุณธรรมที่ท่านรื้อค้นมา แล้ววางธรรมและวินัยไว้ให้เราประพฤติ
ปฏิบัติขึ้นมา จนเราเข้าไปสู่ความจริงของเราได้

มันกราบบุญกราบคุณอันนั้นละ กราบบุญกราบคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าที่ขวนขวาย แสวงหาสิ่งนี้มาแล้วบอกทางไว้ แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตาม
ความเป็นจริง แล้วเราไปประสบนี่ ทำไมกราบแล้วกราบเล่า.. ครูบาอาจารย์ของท่าน
ไม่ใช่คนเสียสตินะ ท่านมีสติสมบูรณ์ แล้วมีสติ มหาสติ เป็นสติอัตโนมัติด้วย ท่านถึงได้
เห็นบุญคุณขนาดนั้นใช่ใหม่

นี่เราจะบอกว่า ถ้าคนหยาบมันก็จะมองไม่เห็นว่าจะอะไรที่เป็นสมบัติความเป็นจริง
มันก็เห็นสมบัติหยาบๆ ถ้าเราเอาสมบัติที่ละเอียดเข้าไป แล้วมันทุกข์ยากอย่างนี้มันจะ
ประพฤติปฏิบัติได้อย่างไรละ? ทุกข์ยากอย่างนี้ก็เพราะหัวใจเรามันยึดมั่นถือมั่น ถ้าหัวใจ
เราไม่ยึดมั่นถือมั่น เราใช้ปัญญาณะ หันไปมองคนที่ทุกข์ยากมากกว่าเรา

เวลาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ เวลาสัตว์มันจะตาย พอ สัตว์มันจะตายนะมันมาเข้าในนิมิตของครูบาอาจารย์ในสมัยพุทธกาลนะ นี่เกิดเป็นคน เขามีสิทธิเสรีภาพ เกิดเป็นสัตว์แสนทุกข์แสนยาก เวลาจะทำหน้าที่สิ่งใด เวลาเขาเอาไป ไถนา เอาไปทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำ ก็ต้องพยายามเอาใจเขา ทำให้ถูกใจเขา ถ้าไม่ถูกใจ เขาก็เขี่ยนเขาก็ตีเอา เวลาหิวกระหายจะกินน้ำ เวลาเขาไม่ผ่อนเชือกก็ไม่ได้กิน แล้วเวลา ทำงานให้เขาขนาดนี้ เขาก็ยังทำร้าย เขาก็ยังฆ่า เข่าฆ่าแล้วนะ ถ้าเขาเอาเนื้อมาถวายนี้ ขอให้ฉันบ้าง

เวลาเป็นมนุษย์เขามีผลงานของเขา เขาทำบุญกุศลของเขา เขาจะได้ผลงานของเขา เป็นสัตว์ เกิดเป็นสัตว์ขึ้นมา ไม่มีสิ่งใดจะได้ทำเป็นบุญกุศล บัดนี้ตายแล้ว เนื้อ หนังส้มซากี้ควรจะได้บุญกุศล ขอให้ฉันเนื้อให้เป็นบุญกุศลให้บ้างเถอะ ขอให้ชาติ หน้าได้เกิดเป็นมนุษย์เพื่อจะไม่ให้มนุษย์มันข่มเหง.. นี่ในนิมิตของครูบาอาจารย์มันมี อย่างนี้ แล้วเราก็คงมาเป็นมนุษย์ เราก็บอกว่าเราทุกข์ๆ เรามองไปที่มนุษย์สิ มองไปที่ สัตว์ที่มันมีความคิด สัตว์มันมีความคิดของมันนะ แต่มันพูดสื่อสารกับเราไม่ได้ แต่เรามี ความคิดอย่างนี้ ทำไมเราไม่คิดของเราละ

ถ้าเราคิดของเราชีวิตจะมีค่า ถ้าชีวิตมีค่า เห็นไหม เราทำบุญกุศลนี้เป็นอมิส สิ่งนี้ ทำได้ง่ายๆ คือเสียสละขึ้นไปมันเป็นอัตโนมัติ อัตโนมัติคือเราเสียสละออกไป สิ่งนั้น จะเป็นของเรา เราหว่านพืชไปในเนื้อนาใด ถ้าเนื้อนาที่ดี ผลนั้นมันจะเกิดมากับเรา

บุญกุศลที่อุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวร ให้กับสิ่งต่างๆ ที่เราต้องการอุทิศ แต่ใจของเรา บุญมันก็พาเกิดในเทวดา ในอินทร์ ในพรหม มันก็เวียนตายเวียนเกิดใช่ ไหม แล้วพอเวียนตายเวียนเกิดนี้เราประมาทในชีวิตเราไม่ได้ เพราะเวลาเราไปเกิดใน สถานะไหนแล้ว เราจะมีความรู้สึกนึกคิด ยังจะยึดมั่นถือมั่นในธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าไหม นี่มันหยาบมันละเอียดแตกต่างกัน

ฉะนั้นในชาติปัจจุบันนี้ ถ้าเรามีปัญญา มีการรื้อค้น เราพยายามจะพิสูจน์ ตรวจสอบ ให้จิตใจเราพัฒนา เห็นไหม ผู้ใดต้องการมีปัญญามาก ปัญญาจะเกิดจากการ นั่งสมาธิ ภาวนานี้แหละ ปัญญาเกิดจากตรงนี้จริงๆ เพราะถ้าจิตเราสงบ จิตเรามันปล่อย วางเข้ามา คนที่มีการเรียนหนังสือ เรียนแล้วไม่ค่อยเข้าใจ ศึกษาแล้วไม่ค่อยเข้าใจนี้ ให้

วางไว้แล้วมาทำความสงบของใจ มาทำสมาธิให้ดีกว่าก่อน แล้วกลับไปศึกษาใหม่มันจะศึกษาได้ดีมาก แต่เวลาเรากำลังศึกษาแล้วไม่เข้าใจ แล้วพยายามอยู่ พยายามแบบโลกๆ พยายามแล้วมันยิ่งเครียด ปัญญามันไม่เกิด

นักปฏิบัติ เวลาเราทำความสงบของใจขึ้นมา เวลาโลกุตตรธรรมขึ้นมา โลกุตตรปัญญาเกิด เวลาปัญญาที่เกิดจากสมาธินี้ทำไมมันชำระกิเลสละ ทำไมมันถอดถอนใจของตัวเองได้ละ เห็นไหม ปัญญาที่มันละเอียดเข้าไป มันถึงเข้าไปถอดถอนนิวติจิต จิตของเรา จิตเดิมแท้ของเรา ภพของเรานี้มันกรงอย่างไร มันทำอะไร มันถอดถอนอย่างไรให้จิตนี้สะอาดขึ้นมา บริสุทธิ์ขึ้นมา เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา

ถ้าปัญญามันจะเกิดเกิดจากศีล สมาธิเรานี้แหละเป็นพื้นฐาน แล้วปัญญามันเกิดจากโลกุตตรปัญญา ปัญญาเหนือจากโลกนะ ปัญญาที่เกิดจากเราอยู่นี้ ที่เราใช้กันอยู่นี้ มันเป็นวิชาชีพ มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากภพ ปัญญาเกิดจากการศึกษา ปัญญาเกิดจากจินตนาการ มันไม่ใช่ภาวนามยปัญญา

นี่ไงถ้าเราเกิดมีปัญหา เรามีเซวามีปัญหา เป็นผู้มีปัญญาไหวพริบดีดี นี่ทำ ความสงบของใจ “เพราะใจทำความสงบนี้แสนยาก” ถ้าใจมันหยาบ มันไม่เห็นมันทำได้ ยาก ถ้าใจละเอียด เพราะสติ เห็นไหม สติถ้ามันดีนี้มันกรงเข้ามาเรื่อยๆ บ่อยครั้งเข้า จิตมันละเอียดเข้ามา เพราะจิตมันต้องละเอียดเข้ามา จนจิตมันเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา มันจะเกิดปัญญาที่ดีขึ้นมา ทีนี้พื้นฐานของความสงบ ถ้าเราไม่มีอำนาจาสนา ทำความสงบก็ ทำยาก แต่ทำความสงบยากขนาดไหนเราก็ควรทำ เพราะมันเป็นสมบัติของเรา มันเป็น ความเห็นของเรา เพราะเรารักตัวเรา เราต้องทำตัวเราให้เป็นคนดีขึ้นมา

นี่พูดถึงทาน ศีล ภาวนา.. ทานคือการเสียสละเพื่อให้หัวใจมันเปิดกว้าง จะทำสิ่งใดเพื่อตัวเองมันจะเต็มใจทำ นี่จะทำความดีเพื่อตัวเองมันไม่เต็มใจทำ มันจะทำแต่สมบัติ สาธารณะ เห็นไหม นี่ถ้ามันเปิดกว้าง ทำทานให้ถือว่าใจมันเสียสละ ให้สิ่งที่มันขัดแย้ง ในใจให้มันเสียสละออกไป ให้มันเปิดกว้างขึ้นมาเพื่อจะเป็นสมบัติส่วนตัวของมัน เกิด เป็นความปกติของใจ

นี่ทาน ศีล ภาวนา พมมีความปกติ มีความเป็นศีลเพราะเราได้ฟังธรรม เราจะเห็น การมีคุณค่าของชีวิตของเรา ถ้าเห็นคุณค่าของชีวิตของเราขึ้นมา เห็นไหม เราทำหน้าที่

การงานก็คือทำหน้าที่การงานด้วยความปลอดโปร่งโล่งใจ แต่ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าของชีวิตของเรา เราเองงานเป็นใหญ่ เองงานเหยียบย่ำชีวิตของเรา แล้วชีวิตของเรามันก็แบกงานนั้นไว้เครียดไปหมดเลย แต่ถ้าชีวิตของเรามีคุณค่ากว่างาน ชีวิตของเรานี้มีคุณค่ามาก เพราะเราเห็นคุณค่าของชีวิตนี้ เราจะทำหน้าที่การงานนี้ เพื่อให้ชีวิตนี้มีปัจจัยเรื่องอาศัยในการดำรงชีวิต

ชีวิตเรามีค่ากว่างาน พอชีวิตมีค่าเราก็ทำงานไปด้วย นั่งงานเพื่อชีวิต เพราะอะไร เพราะมันไม่เครียด พอจิตมันเป็นสมาธิ จิตมันมีคุณค่าขึ้นมาแล้ว เวลาภาวนาขึ้นมามันจะเกิดปัญญาขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา

นี่คือสมบัติในพุทธศาสนานะ เราทำบุญกุศลของเราเพื่อสมบัติของเรา สมบัติของเรา ทำเพื่อเรา ผู้ใดรักคน อตุตา หิ อตุตโน นาโถ.. เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม เกิดด้วยสายบุญสายกรรม เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะพ่อแม่เลี้ยงลูกมา ถ้าเกิดมานี้ เรากลอดคมันมา แล้วถ้าไม่เลี้ยงมันจะโตมาได้อย่างไร เราให้ชีวิตเขามาตลอดนะ ฉะนั้นลูกถึงเห็นคุณค่าของพ่อแม่มาก

ในพุทธศาสนาสอนเรื่องบุญเรื่องคุณของพ่อของแม่ ของครูของอาจารย์ ให้กตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี เราต้องแสดงออกนะ นี่แล้วถ้าคนยังไม่เคยมีมันก็ไม่มี เวลาคนไปมีลูกมีเต้าขึ้นมา คุณความผูกพันมันจะขนาดไหน คุณสือชาติศัตรูเวลาอยากได้สมบัติ ไปฆ่าพ่อคือพระเจ้าพิมพิสาร เวลาลูกตัวเองเกิดมานี้ “ปล่อยพ่อ! ปล่อยพ่อ!” ส่ายไปแล้ว พ่อตายเสียแล้ว

เวลาคนเรามันมีคบอด ทำอะไรไปโดยไม่มีสติยั้งคิด ถ้ามีสติยั้งคิดนี้เราจะเห็นคุณค่า แล้วชีวิตเรานะมันจะทุกข์จะยาก มันก็สร้างมาอย่างนี้ ทำไปอย่างนี้ แล้วเราจะอยู่ในหลักในเกณฑ์เพื่อชีวิตของเรา เพื่อประโยชน์ของเรา เพื่อความปรารถนาของเรา สมความปรารถนา เอวัง